

Státní okresní archiv Plzeň-sever se sídlem v Plasích

Archiv obce Třebobuz

1866–[1944]

Inventář

EL NAD č.: 559

AP č.: 373

Mgr. Jitka Flanderková

Plasy 2019

Obsah

Úvod:

I. Vývoj původce archiválií	3
II. Vývoj a dějiny archivního fondu	4
III. Archivní charakteristika archivního fondu	4
IV. Stručný rozbor obsahu archivního fondu	4
V. Záznam o uspořádání archivního fondu a sestavení archivní pomůcky	5
Seznam použitých pramenů a literatury	6

Přílohy:

Příloha č. 1: Seznam použitých zkratk	8
Příloha č. 2: Počet obyvatel a domů v obci a seznam doložených starostů	9

Inventární seznam	10
--------------------------	-----------

I. Vývoj původce archiválií

Původcem archiválií fondu Archiv obce Třebobuz zpřístupňovaných tímto inventářem je: Obecní úřad Třebobuz / Gemeindeamt Zebus, 1850–1945.

Třebobuz (něm. Zebus) leží 8 km severozápadně od Města Touškova, v nadmořské výšce 447 metrů, na stejnojmenném katastrálním území o rozloze 3,04 km². Název obce vznikl přidáním přivlastňovací přípony k osobnímu jménu Třebobud, tedy Třebobudův dvůr, majetek.

První zmínka o vsi pochází z roku 1379, kdy byla patrně v držení Rouse a Buška z Lipna. Následně je uváděn jako majitel statků Třebobuz a Lipno Rous starší, který je v roce 1483 rozdělil mezi své syny Jindřicha, jemuž přenechal Třebobuz, a Rouse mladšího, který získal Lipno. Oba statky byly opět spojeny v roce 1566 pod správou Zikmunda Rouse z Lipna a na Třebobuzi. Dalším držitelem vsi byl Vilém z Řičan, který ji v roce 1642 prodal bohatému plzeňskému měšťanovi Bartoloměji Stehlíkovi z Čenkova, čímž byla připojena ke statku Luhov. V roce 1676 získal statek Luhov se vsí Třebobuz Ernst Friedrich Steinbach von Kranigstein. Potomci tohoto rodu jej vlastnili do roku 1825. Poté se stal majitelem panství Luhov-Líšťany, jehož součástí byla i Třebobuz, Maria Václav Josef svobodný pán Pergler von Perglas, který byl současně posledním patrimoniálním držitelem.

V roce 1848 došlo ke zrušení poddanství a tím i patrimoniální správy, která pokračovala ve své úřední činnosti do roku 1850. Nejnižším správním článkem se staly samosprávné místní obce, a to na základě tzv. Stadionova prozatímního obecního zřízení č. 170/1849 ř. z. ze dne 17. března 1849. Vycházelo se hlavně z josefínských katastrálních obcí s tím rozdílem, že sídliště se mělo stát buď obcí, anebo součástí obce jako tzv. osada.

V novém územněsprávním členění připadla místní obec Třebobuz do soudního okresu Touškov a politického okresu Plzeň v Plzeňském kraji. Prvoinstančním úřadem politické správy s všeobecnou působností bylo Okresní hejtmanství v Plzni. V letech 1855–1868 obec náležela do správního obvodu smíšeného okresního úřadu v Městě Touškově. V roce 1868 byl pak toušovský soudní okres začleněn do nově zřízeného politického okresu Stříbro. Farním úřadem příslušela obec do Líšťan, kam také docházely děti do německé obecné školy. Poštovní úřad sídlil v Městě Touškově.

Stejně jako podle tzv. Stadionova prozatímního obecního zřízení (č. 170/1849 ř. z.), tak i podle obecního zřízení a řádu volebního pro Čechy (č. 7/1864 z. z.) byly v obci ustaveny dva orgány – obecní výbor (volený na tři roky) a obecní představenstvo. Obecní výbor byl kolegiální orgán, rozhodující většinou hlasů. Měl usnášecí a dozorčí moc a ze svého středu si volil obecní představenstvo, složené z obecního představeného – starosty, jenž prováděl usnesení obecního výboru, a alespoň dvou radních.

V roce 1919 bylo v Třebobuzi zvoleno na základě novelizovaných ustanovení o volebním řádu a obecním zřízení (zákony č. 75/1919 Sb. a 76/1919 Sb.) obecní zastupitelstvo (dřívější obecní výbor), které si volilo obecní radu (dřívější obecní představenstvo), tvořenou starostou a radními. V obci byla činná stavební komise. Informace o jiných komisích, působení obecního zastupitelstva a obecních zaměstnancích se nedochovaly.

Po podepsání Mnichovské dohody v roce 1938 se Třebobuz stala součástí Říšské župy Sudety. Obec náležela do obvodu vládního prezidenta v Chebu se sídlem v Karlových Varech a patřila do působnosti landráta ve Stříbře. Nařízením ze dne 10. listopadu 1938 s platností od 20. listopadu 1938 bylo na sudetoněmeckém území zavedeno německé obecní zřízení (Deutsche Gemeindeordnung z 30. ledna 1935). Do té doby zůstávalo v platnosti dosavadní československé obecní zřízení. Podrobnější instrukce k zavedení německého obecního zřízení na sudetoněmeckém území vydal dne 22. listopadu 1939 zvláštním oběžníkem říšský ministr

vnitřní.

Činnost obecního úřadu byla ukončena v květnu 1945 ustavením místní správní komise na základě vládního nařízení č. 4/1945 Sb., o volbě a pravomoci národních výborů.

II. Vývoj a dějiny archivního fondu

Z dochovaných písemností není evidentní, kde a jakým způsobem byly u původce ukládány. Dne 14. dubna 1956 provedla stříbrská okresní archivářka Bohuslava Lohrová odbornou archivní prohlídku a výběr archiválií ve spisovně Místního národního výboru v Třebobuzi. Písemnosti byly do archivu převzaty pravděpodobně téhož roku.

Po územněsprávní reformě (zákon č. 36/1960 Sb.) byly archiválie 25. října 1963 delimitovány z Okresního archivu Tachov se sídlem ve Stříbře do Okresního archivu Plzeň-sever se sídlem v Plasích (př. č. 252).

III. Archivní charakteristika archivního fondu

Pořádání a inventarizace archivního fondu proběhly na základě vyhlášky č. 645/2004 Sb., Metodického pokynu ředitele SOA v Plzni pro zpracování archiválií a tvorbu archivních pomůcek z 12. března 2010 (č. j. SOAP/006-0767/2010) včetně dodatku platného od 15. července 2014 (č. j. SOAP/006-1300/2014) a Metodického pokynu archivní správy č. 1/2017 k archivnímu zpracování fondu typu „Archiv obce“ (č. j. MV-35224-1/AS-2017). Přihlédnuto bylo rovněž k Metodickému návodu č. 1/2013 odboru archivní správy a spisové služby Ministerstva vnitra, kterým se vydávají nová základní pravidla pro zpracování archiválií.

Vzhledem k neúplnému dochování archivního fondu a absenci spisového plánu bylo při pořádání použito umělé pořádací schéma, uvedené v příloze č. 1 Metodického pokynu archivní správy č. 1/2017 k archivnímu zpracování fondu typu „Archiv obce“ (č. j. MV-35224-1/AS-2017). Během současné inventarizace došlo ke změně v počtu evidenčních jednotek, celková metráž zůstala zachována. Byl upřesněn časový rozsah fondu na 1866–[1944], horní hranice byla určena odhadem datace stavebního spisu. Archivní fond AO Třebobuz obsahuje 1 karton spisů a 20 technických výkresů o celkové metrži 0,11 bm. Archiválie jsou rozděleny na I. Spisový materiál a II. Technické výkresy.

Stav dochování fondu je torzovitý. Jazykem archiválií je němčina. V době zpracování fondu se písemnosti nacházely ve stavu nevyžadujícím restaurátorský ani konzervátorský zásah.

IV. Stručný rozbor obsahu archivního fondu

Vzhledem ke stavu dochování neposkytuje archivní fond Archiv obce Třebobuz žádné informace o činnosti obecního úřadu a životě v obci. Ze stavebních spisů a technických výkresů lze zjistit jména některých obyvatel, majitelů nemovitostí a starostů.

V. Záznam o uspořádání archivního fondu a sestavení archivní pomůcky

Archivní fond Archiv obce Třebobuz 1866–[1944] uspořádala a inventář sepsala v říjnu 2018 Mgr. Jitka Flanderková. Čistopis archivní pomůcky zpracovala v březnu 2019 Mgr. Jitka Flanderková ve Státním okresním archivu Plzeň-sever se sídlem v Plasích.

V Plasích 28. 3. 2019

Mgr. Jitka Flanderková

Seznam použitých pramenů a literatury

I. Prameny

Tištěné prameny

Ortsbuch für den Reichsgau Sudetenland. Haida, 1939.

Reichs-Gesetz-Blatt für das Kaiserthum Oesterreich, 1849.

Reichs-Gesetz-Blatt für das Kaiserthum Oesterreich, 1862, Teil IV., (Nr. 13, 5. 3.).

Sbírka zákonů a nařízení státu československého, 1919 (částka 16., 31. 1. a 7. 2.).

Sbírka zákonů a nařízení státu československého, 1945 (částka 3., 5. 5.).

Seznam míst v Království českém. Praha, 1872.

Seznam míst v Království českém. Praha, 1886.

Seznam míst v Království českém. Praha, 1893.

Seznam míst v Království českém. Praha, 1907.

Seznam míst v Království českém. Praha, 1913.

Statistický lexikon obcí v Čechách. Praha, 1924.

Statistický lexikon obcí v Zemi české. Praha, 1934.

Verzeichniss der Orts-Gemeinden im Königreiche Böhmen. Praha, 1861.

Zákony a nařízení pro Království české, 1864 (částka 2., 16. 4.).

Zevrubný popis rozdělení země Království českého. Praha, 1854.

II. Literatura

DUNDERA, J. A. *Království české statisticky-polohopisně popsané. I. díl – Kraj plzeňský.* Praha, 1845.

EDL, Jan. Přehled změn v územní reorganizaci politické správy v letech 1928–1948. *Paginae historiae. Sborník Národního archivu,* Praha : Národní archiv, 2006, č. 14, s. 485–545.

FLÖGEL, Jaroslav. *Praktická příručka pro obecní a okresní funkcionáře.* Praha, 1933.

HLEDÍKOVÁ, Zdeňka – JANÁK, Jan – DOBEŠ, Jan. *Dějiny správy v českých zemích od počátku státu po současnost*. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 2005.

CHYTIL, Alois. *Chytilův místopis Československé republiky*. Praha, 1930.

KOTYŠKA, Václav. *Úplný místopisný slovník Království českého*. Praha, 1895.

PALACKÝ, František. *Podrobný popis Království českého*. Praha, 1848.

PROFOUS, Antonín. *Místní jména v Čechách, jejich vznik, původní význam a změny. IV. díl – S–Ž*. Praha : Česká akademie věd a umění, 1951.

SOMMER, Johann Gottfried. *Das Königreich Böhmen; statistisch-topographisch dargestellt von Johann Gottfried Sommer, Ehrenmitglied der Gesellschaft des vaterländischen Museums. Sechster Band. Pilsner Kreis*. Prag, 1838.

VRBATA, Jaroslav. *Přehled vývoje veřejné správy v odtržených českých oblastech v letech 1938–1945. Sborník archivních prací*, Praha : Archivní správa ministerstva vnitra v nakladatelství Orbis, 1962, roč. 7, č. 2, s. 45–87.

Seznam použitých zkratk

AO	archiv obce
AP	archivní pomůcka
bm	běžný metr
EL NAD	evidenční list Národního archivního dědictví
evid. jedn. č.	evidenční jednotka číslo
inv. č.	inventární číslo
kar	karton
př. č.	přírůstkové číslo
ř. z.	říšský zákoník
Sb.	Sbírka zákonů a nařízení
tv	technický výkres
z. z.	zemský zákoník

Počet obyvatel a domů v obci

Rok	Počet obyvatel	Počet domů
1850	138	neuveden
1869	155	23
1880	136	26
1890	141	25
1900	143	24
1910	145 (6 Čechů, 139 Němců)	24
1921	151 (151 Němců)	24
1930	158 (1 Čech, 152 Němců)	26

Seznam doložených starostů

Wenzl Deibl	1866
Lorenz Thoma	1884, 1885
Peter Wolf	1892–1903
Anton Lieber	1904–1921
Wenzl Deibl	1925–1939

Inventární seznam

Inv. č.	Obsah	Časový rozsah	Evid. jedn. č.
---------	-------	---------------	----------------

I. Spisový materiál

1	Stavební spisy	1885–[1944]	kar 1
2	Stavba okresní silnice Luhov – Líšťany, Třebobuz – Lipno (výkazy ploch, plány)	1935–1938	kar 1

II. Technické výkresy

3	Stavební plán domu Lorence Zitterbarta v Třebobuzi J. Schnittchen, Radimovice, kolorovaný originál, papír, 38 x 27 cm	1866	tvý 1
4	Stavební plán obnovovaného vyhořelého domu čp. 15 v Třebobuzi S. List, Jezná, kolorovaný originál, papír, 46 x 28 cm	1866	tvý 2
5	Stavební plán domu Johanna Janky, čp. 10 v Třebobuzi kolorovaný originál, papír, 44 x 31 cm	1884	tvý 3
6	Stavební plán stáje pro Lorenze Pastwu v Třebobuzi Johann Hacker, kolorovaný originál, papír, 36 x 25 cm	[1884]	tvý 4
7	Stavební plán obytné budovy a hospodářských budov pro Petera a Katharinu Königovy v Třebobuzi Franz Heies, Lipno, kolorovaný originál, papír, 55 x 39 cm	1890	tvý 5
8	Stavební plán hospodářské budovy s předsíní a kuchyní pro Martina Stadtmana v Třebobuzi Franz Heies, kolorovaný originál, papír, 45 x 34 cm	1891	tvý 6
9	Stavební plán hospodářské budovy pro Ferdinanda Gölla v Třebobuzi F. Heies, Lipno, kolorovaný originál, papír, 43 x 32 cm	1900	tvý 7
10	Stavební plán hospodářské budovy pro Petera Wolfa v Třebobuzi Gustav Jakubek, Touškov, 1 : 100, kolorovaný originál, papír, 38 x 30 cm	[1910]	tvý 8

Inv. č.	Obsah	Časový rozsah	Evid. jedn. č.
11	Plán přestavby stáje pro Wenzela Deibla v Třebobuzi Nýřany, kopie, papír, 51 x 32 cm	1908	tvý 9
12	Stavební plán hospodářské budovy pro W. Metzka v Třebobuzi Gustav Jakubek, Město Touškov, kolorovaný originál, papír, 47 x 37 cm	1913	tvý 10
13	Stavební plán domu pro Wenzela a Annu Deiblovy v Třebobuzi Josef Heinz, Touškov, 1 : 100, kolorovaný originál, papír, 56 x 43 cm	1915	tvý 11
14	Stavební plán hospodářské budovy pro J. Kunnerleho v Třebobuzi Josef Heinz, Touškov 1. kolorovaný originál, papír, 29 x 43 cm 2. kopie, oleáta, 29 x 43 cm	1915	tvý 12
15	Stavební plán obytné budovy pro Ferdinanda a Katharinu Göhlovy v Třebobuzi Hacker & Bayer, Stříbro, 1 : 100, kolorovaný originál, papír, 56 x 41 cm	1921	tvý 13
16	Stavební plán hospodářské budovy pro Josefa Thoma Wenzel Zashka, Podmokly, kolorovaný originál, papír, 44 x 30 cm	1922	tvý 14
17	Stavební plán hospodářské budovy pro Franze a Katharinu Matzovy v Třebobuzi Wenzel Schott, Třebobuz, 1 : 100, kolorovaný originál, papír, 56 x 40 cm	1926	tvý 15
18	Plán přestavby obytné budovy pro Ferdinanda Göhla, hostinského v Třebobuzi Wenzel Schott, Třebobuz, kolorovaný originál, papír, 25 x 39 cm	1926	tvý 16
19	Stavební plán hospodářské budovy pro Wenzela a Marii Göhlovy v Třebobuzi Wenzel Schott, Třebobuz, kolorovaný originál, papír, 65 x 34 cm	1930	tvý 17
20	Stavební plán hospodářské budovy pro J. a W. Brüchovy v Třebobuzi Franz Ott, 1 : 100, kolorovaný originál, papír, 51 x 36 cm	1934	tvý 18

Inv. č.	Obsah	Časový rozsah	Evid. jedn. č.
21	Stavební plán hospodářské budovy pro Josefa a Theresii Thomovy v Třebobuzi Wenzel Schott, Třebobuz, 1 : 100, kolorovaný originál, papír, 69 x 30 cm	1939	tvý 19
22	Technická dokumentace okresní silnice v úseku Lipno – Třebobuz – Líšťany, Die Technische Abteilung für Strassen, Brücken und Hochbau, O. Kubálek, Praha, originál, oleáta, 24 listů 1. list 83 x 33,5 cm 2. list 41,5 x 33,5 cm 3. list Normalprofil, 33,5 x 21 cm 4. list Odbočka z okresní silnice Líšťany – Luhov, 1 : 100, 33,5 x 21 cm 5. list Připojení na okresní silnici Lipno – Luhov, 1 : 200, 33,5 x 21 cm 6. list Příčný řez, 1:100, 21 x 33,5 cm 7. list 21 x 33,5 cm 8. list 21 x 33,5 cm 9. list 21 x 33,5 cm 10. list 21 x 33,5 cm 11. list 21 x 33,5 cm 12. list 21 x 33,5 cm 13. list 21 x 33,5 cm 14. list 21 x 33,5 cm 15. list 21 x 33,5 cm 16. list 21 x 33,5 cm 17. list 21 x 33,5 cm 18. list 21 x 33,5 cm 19. list 21 x 33,5 cm 20. list Přechodové propustky, 21 x 33,5 cm 21. list Propustka č. 1, č. 2, 21 x 33,5 cm 22. list Propustka č. 3, č. 4, 21 x 33,5 cm 23. list Propustka č. 4, 21 x 33,5 cm 24. list Propustka č. 5, 21 x 33,5 cm	1919	tvý 20

Název archivní pomůcky:	Archiv obce Třebobuz
Značka archivního fondu:	AO Třebobuz
Časové rozmezí:	1866–[1944]
Počet evidenčních jednotek:	21 (1 karton, 20 technických výkresů)
Počet inventárních jednotek:	22
Rozsah v bm:	0,11
Stav ke dni:	28. 3. 2019
Zpracovatel archivního fondu:	Mgr. Jitka Flanderková
Zpracovatel archivní pomůcky:	Mgr. Jitka Flanderková
Počet stran:	14
Počet exemplářů:	4
Schválila:	Mgr. Martina Matušková dne 28. 3. 2019 – č. j. SOAP/60-113/2019